

"אויב" -

- (1) מדינה השרויה במלחמה עם ישראל;
 - (2) יחיד היושב בארץ אויב;
 - (3) חבר-בני-אדם, בין מואגד בין שאינו מואגד, המנהל עסקים במקום כלשהו ונתון לפיקוחו של מי שהוא אויב לפי סעיף קטן זה, וכל עוד הוא נתון לפיקוחו;
 - (4) חבר-בני-אדם שנוסד או הוואגד במדינה השרויה במלחמה עם ישראל או לפי דיניה;
 - (5) כל אדם אחר שיש לראותו כאויב לענין חיקוק בדבר המסחר עם האויב;
- אולם אין אדם אויב בשל היותו אזרח אויב בלבד;

"אזרח אויב" -

- (1) יחיד שהוא בעל אזרחות של מדינה השרויה במלחמה עם ישראל ואינו אזרח ישראלי;
- (2) חבר-בני-אדם שנוסד או הוואגד במדינה השרויה במלחמה עם ישראל או לפי דיניה;

"אמצעי הובלה" - בעל חיים, עגלה, כלי רכב, כלי שיט או כלי טיס המשמשים להובלת טובין;

"ארץ אויב" - כל שטח הנתון לריבונותה של מדינה השרויה במלחמה עם ישראל או מוחזק בידיה, ואינו שטח המוחזק בידי ישראל או בידי מדינה שהיא בעלת בריתה, וכן כל שטח שיש לנהוג בו, לענין פקודת המסחר עם האויב, 1939, כמו בארץ אויב;

"בעל" -

(1) לענין אמצעי הובלה - לרבות אדם הפועל מטעם הבעל כסוכן או כשלוח לקבלת דמי הובלה בעד השימוש באמצעי ההובלה;

(2) לענין טובין - לרבות יבואן, יצואן, מקבל או סוכן לאותם טובין או המתחזה להיות אחד מאלה, וכל המחזיק בהם או הטוען לזיקה בהם או מי שכוחו יפה לישא וליתן בהם, ולמעט פקיד הציבור הפועל בתפקידו הרשמי;

"המנהל" - מנהל המכס והבלו;

"השטה" - לענין טובין - יבוא, ייצוא, הובלה לאורך החוף, הטענה בכלי שיט המשמש לספנות לצרכי כלי השיט, לרבות נסיון לעשות בטובין אחת מפעולות אלה או הנחתם במקום מסויים לשם עשייתן או הכנת עשייתן;

"טובין" - לרבות בעלי חיים;

* נקבע בועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת ביום ח' באדר תשל"ט (7 במרס 1979) על פי סעיף 16 לפקודת סדרי השלטון המשפט, תש"ח-1948; הצעת הנוסח פורסמה בהג"ח 39, עמ' 867.

נוסח זה יבוא במקום פקודת הסמכויות בענין היבוא, היצוא והמכס (הגנה), 1939; ע"ר 1939, תוס' 1, עמ' 137; ס"ח תשי"ב, עמ' 129; תשי"ו, עמ' 17; תשל"ל, עמ' 24.

1 ע"ר 1939, תוס' 1, עמ' 95.

"קברניט" – מי שבידו, או שקיבל עליו, השליטה או הפיקוד על כלי שיט, ואינו נתב או עובד המדינה;

"רשות מוסמכת" – מי שהשר מינהו להיות רשות מוסמכת לענין פקודה זו;
"השר" – שר שהממשלה קבעה לענין פקודה זו, כולה או מקצתה.

(ב) תעודה מאת השר, המעידה ששטח פלוני נתון או היה נתון לריבונותה של מדינה פלונית או שהוא מוחזק או היה מוחזק בידה, או המעידה על הזמן שבו החל או חדל השטח להיות נתון לריבונותה או להחזקתה – תשמש, לענין כל הליך מכוח פקודה זו, ראיה חלוטה לעובדות המפורשות בה.

2. שר התעשייה, המסחר והתיירות (להלן בסעיף זה ובסעיפים 3 עד 6 – שר התעשייה) רשאי לקבוע בצו הוראות שייראו לו מועילות לאיסור או להסדרה של ייבוא טובין בכלל או טובין שפורשו בצו, ייצואם, הובלתם לאורך החוף או הטענתם בכלי שיט המשמש לספנות לצרכי כלי השיט, דרך כלל או לסוגי ענינים מפורשים, ובכפוף לחריגים שייקבעו בצו או מכוחו; צו כאמור (להלן – צו פיקוח) יכול להיות כללי או מסויג, הכל לפי מבחנים שייראו לשר התעשייה בנסיבות הענין.

צו פיקוח על
השטח טובין

3. (א) שר התעשייה רשאי לקבוע בצו פיקוח, שהמייבא טובין או מבקש לייבאם או לפדותם מפיקוח רשות המכס, יפקיד לזכות האוצר פקדון במקום, בסכום, בשיעור, במועד, לתקופה, בתנאים ובדרכים שיפורשו בצו, ולאסור פדיתם של טובין זולת אם הופקד להם פקדון, ורשאי שר התעשייה בהתייעצות עם שר האוצר לקבוע בצו שהאוצר ישלם למפקיד ריבית בשיעור ובתנאים שפורשו בצו.

פקדון

(ב) שר התעשייה רשאי לקבוע בצו חובותיו של הנפקד, לרבות תשלום ריבית כשיעור שייראה לשר התעשייה בשל אי העברת הפקדון במועד לרשות האוצר.

(ג) על צו בדבר הפקדת פקדון יחולו הוראות סעיף 2 לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949², כאילו היה צו המטיל מס כמשמעו באותו סעיף.

(ד) צו פיקוח יכול שישונה או יבוטל בצו פיקוח שניתן אחריו.

4. צו פיקוח כוחו יפה להתלות, בכלל או במקצת, הפעלתו של כל דין האוסר או המסדיר ייבוא טובין, ייצואם, הובלתם לאורך החוף או הטענתם בכלי שיט לצרכי כלי השיט, ואפשר לכלול בו כל הוראות, וביניהן הוראות עונשין – לרבות קנס 10,000 לירות או פי שניים משווי הטובין המיובאים – ששר התעשייה יראה אותן נחוצות כדי להבטיח הפעלתו ואכיפתו של הצו.

כוחו של צו
פיקוח

5. כדי להסיר ספק נאמר בזה, כי בצו פיקוח ניתן לאסור ולהסדיר הכנסת כלי שיט וכלי טיס לישראל והוצאתם ממנה כאילו הן ייבוא וייצוא של טובין, ואפילו היו כלים אלה מסייעים טובין או נוסעים, ובין שהם נעים בכוח עצמם ובין אם לאו; אין הוראה זו באה לגרוע מהוראת כל חיקוק בדבר מכס לענין כלי שיט וכלי טיס.

הכנסתם והוצאתם
של כלי שיט
וכלי טיס

6. שר התעשייה רשאי בצו להורות על הטלתם וגבייתם של היטלים עקב שיטת פיקוח הכלולה בצו פיקוח ולקבוע שיעוריהם; צו כאמור יכול שישונה או יבוטל בצו שלאחריו מאת שר התעשייה; היטלים שנגבדו לפי סעיף זה ישולמו לאוצר או לקרן או לחשבון רשמיים שנקבעו בצו.

היטלים

² ס"ח תש"ט, עמ' 154.

7. (א) היו טובין מושטים בניגוד לצו פיקוח או בניגוד לחוק החל על המסחר עם האויב, יחולטו הטובין על כל אמצעי ההובלה שהשתמשו בהם להובלתם וינהגו בהם כפי שיוורה השר, דרך כלל או למקרה מסויים, ובלבד שלא יחולט כלי שיט אלא אם חל עליו סעיף קטן (ב); היצואן או היבואן של הטובין או סוכנו, או שולח הטובין וכל המנסה להשיטם, דינו – מאסר שנתיים או קנס פי שלושה משווי הטובין או משווי אמצעי ההובלה ששימשו להובלתם, הכל לפי הסכום הגדול יותר.

(ב) מקום שצו פיקוח אסר לייצא טובין אלא אם הם נשגרים למקום פלוני או לאדם פלוני, וטובין שנשגרו כאמור נמסרו למקום אחר או לאדם אחר, הרי אם –

(1) לא עלה הנפח הרשום של כלי השיט שבו נשגרו הטובין על מאתיים וחמישים טונות, יחולט כלי השיט וינהגו בו כפי שיוורה השר;

(2) עלה הנפח הרשום של כלי השיט שבו נשגרו הטובין על מאתיים וחמישים טונות, דינו של בעל הכלי – קנס חמשת אלפים לירות, וניתן לעכב את כלי השיט עד שישולק הקנס או עד שתינתן ערובה לסילוקו.

8. (א) פקיד מכס רשאי לדרוש מכל אדם המחזיק בטובין מושטים או שבידו השליטה עליהם, ראיה מספקת להנחת דעתו של המנהל או של רשות מוסמכת, שהשטת הטובין אינה אסורה על פי צו פיקוח או על פי החוק החל על המסחר עם האויב; לא הובאה ראיה כאמור, יחולטו הטובין וינהגו בהם כפי שיוורה השר.

(ב) דרש פקיד המכס ראיה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי הוא להוציא מרשותו את הטובין הנדונים בערובה מספקת להנחת דעתו, על מנת שהראיה הנדרשת תובא לפניו תוך זמן שיקבע; לא הובאה ראיה כאמור, רשאי המנהל או הרשות המוסמכת, לפי הענין, לחלט את הערובה ולשחרר את הטובין, או לחלט את הטובין, ולנהוג במחולט כפי שיוורה השר.

(ג) קביעתו של המנהל או של רשות מוסמכת, שלא הובאה ראיה מספקת להנחת דעתו, תהא ראיה על כך בכל הליך לפי סעיף זה כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

9. (א) חולטו טובין או אמצעי הובלה על פי פקודה זו, ימציא המנהל או פקיד שהסמיך לכך הודעת חילוט לבעל הטובין או לבעל אמצעי ההובלה, או לסוכנו, או לאדם המחזיק בהם או שבידו השליטה עליהם, לרבות הקברניט של כלי שיט.

(ב) היה מענו של האדם שאליו מכוונת הודעת החילוט ידוע למנהל או לפקיד שהסמיך לכך, תישלח ההודעה במכתב רשום; לא היה מענו ידוע להם – תפורסם ההודעה ברשומות.

10. (א) כדי להבטיח קיום הוראותיה של פקודה זו, או של צו פיקוח, או של חיקוק אחר בענין ייצוא וייבוא של טובין, או של דיני המסחר עם האויב –

(1) יהיה פקיד מכס רשאי בכל עת לסרב לתת תעודת מסדה לכלי שיט;

(2) כל כלי שיט שניתנה לו תעודת מסדה, יהיה פקיד מכס, קצין חיל הים, או כל אדם שהמנהל או רשות מוסמכת הסמיכו לכך רשאי, כל עוד כלי השיט הוא בתחומי נמל של ישראל, לדרוש שתעודת המסדה תחזור לו.

(ב) דרישת החזר יכול שתיעשה בעל פה לקברניט של כלי השיט, או שתונח בשבילן בכלי השיט אצל המפקד או הממונה על כלי השיט או הנחזה כאחד מאלה, ואם אין קברניט – ניתן למסרה כאמור לבעל המנהל של כלי השיט אם הוא בישראל, ואם אין בעל מנהל בישראל – לסוכנו היושב בישראל, ואם איננו ידוע או אין למצאו אפשר להדביקה על תורן כלי השיט.

(ג) משנדרש החזר תעודת המסדה, יפקע מיד תקפה של התעודה; לא קויימה הדרישה, דינו של הקברניט – קנס 1500 לירות.

(ד) סעיף זה יחול על כלי טיס כאילו היה כלי שיט, ולענין זה – במקום "כלי שיט" קרי "כלי טיס", במקום "נמל" קרי "נמל תעופה", ובמקום "קברניט" קרי "מפקד".

11. (א) העומד לייצא טובין ומוסר לפני היצוא או המשלוח הצהרה בדבר מקום יעדם ויש למנהל או לרשות מוסמכת יסוד להניח שהצהרה כוזבת בפרט חשוב, רשאי הוא לעכב את הטובין עד שתוכח אמיתות ההצהרה; לא הוכחה אמיתות ההצהרה – יחולטו הטובין וינהגו בהם כפי שיוורה השר.

הוראות בדבר
מקום יעדם של
טובין

(ב) (1) כל טובין שהוצאו מתחום המדינה, חייבים היצואן או שוגרם של הטובין לשכנע את המנהל או את הרשות המוסמכת, אם נדרשו לכך, שהטובין לא הגיעו לאויב או לארץ אויב, או להוכיח שלא הסכימו שהטובין יגיעו לאויב או לארץ אויב ושלא סייעו לכך, וכי נקטו כל הצעדים הדרושים כדי להבטיח שמקום יעדם של הטובין יהא המקום שפורש במסמכים שהראו או שהגישו לפקיד המכס בקשר ליצוא הטובין.

(2) יצואן או שוגר שלא שיכנע או לא הוכיח כאמור בפסקה (1), יחוב בקנס פי שלושה משווי הטובין או חמש מאות לירות, כפי שידרוש המנהל או הרשות המוסמכת.

12. השר רשאי למנות מועצות וועדות מייעצות ככל שייראה לו כדי לסייעו בהפעלת הוראותיה של פקודה זו.

מועצות וועדות
מייעצות

13. (א) פקודה זו באה להוסיף על הוראות פקודת המכס³ ולא לגרוע מהן, אולם כלי שיט או טובין שחולטו לפי פקודה זו לא יחולו עליהם הוראות פקודת המכס בענין זה אלא אם נקבע כך במפורש בפקודה זו ובמידה שנקבע כך.

שמירת דינים

(ב) פקודה זו לא תגרע מסמכות הנתונה לפי חיקוק לממשלה או לאחד מחבריה.

14. השר רשאי לכפר בכופר כסף על כל עבירה או פעולה שנעשו בהפרת פקודה זו, ובלבד שהכופר יהיה לא יותר מפי שלושה משווי הטובין או משווי אמצעי ההובלה שנעשתה בהם העבירה או הפעולה או לא יותר מחמש מאות לירות, הכל לפי הסכום הגדול.

סמכות לכפר
עבירות בכופר
כסף

15. השר רשאי לאצול כל סמכות מסמכויותיו לפי פקודה זו; הודעה על אצילת סמכויות כאמור תפורסם ברשומות.

אצילת סמכויות

ש מ ו א ל ת מ י ר
שר המשפטים

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 3, עמ' 39.